

ALMUNIA PÁRIZSI BEMUTATKOZÓ BESZÉDEI

TÓTH TIHAMÉR

Joaquin Almunia, a Bizottság verseny ügyekért felelős tagja az OECD keretében, 2010. február 18-án szervezett Globális Versenyforum előtt követendő példaként beszélt az Európai Unió állami támogatásokat ellenőrző szabályrendszeréről.

A biztos következő öt évre szóló prioritásai között említette – egyezően korábbi gazdasági és pénzügyi biztos terveivel – a pénzügyi és gazdasági válság leküzdését, valamint, hogy Európa stabil, kiegyensúlyozott, több munkahelyet teremtő növekedési pályára álljon. Utalt a Bizottság által készítendő „az EU 2020-ban Stratégiára”, amelynek alapja a dinamikusabb, tudás-alapú, szociálisan érzékeny zöld, egyben fenntartható és tisztességes gazdaság. Mindebben a versenypolitika kulcsszerepet játszik, azáltal hogy a piacok jobb működését segíti elő (már-már szállóigévé vált angol fordulattal: „making markets work better”).

Az uniós versenypolitika fontos eleme az állami támogatások ellenőrzése. Hétköznapi körülmények között az állami támogatások segíthetnek piaci hibákat kiküszöbölni, elősegíthetik a környezetbarát beruházásokat, vagy éppen egy hátrányos helyzetű régió fejlődését. A krízist megelőző években a Bizottság fő célja az volt, hogy a tagállamok a lehetőségek szerint inkább horizontális célokat támogató programokat fogadjanak el, mintsem egyetlen vállalatnak nyújtsanak eseti támogatást. A kilencvenes évek közepén a támogatások kb. fele irányult horizontális célra, 2008-ra ez a szám közel 90%-ra emelkedett. Történt mindez úgy, hogy közben az Európai Unió GDP-jéhez képest az összes támogatás mennyisége csökkenő tendenciát mutat: a kilencvenes évek 1%-áról mára kb. 0,5%-ra mérséklődött.

A biztos röviden ismertette az uniós támogatási szabályok működését, melynek központi eleme hogy a tagállamok piacai közötti egyenlő versenyfeltételeket biztosítsák. A támogatási tervek engedélyezése

során mérlegelik egyfelől a támogatás hatékonysági és méltányossági hatásait, szemben a kereskedelem- és versenytorzító negatívumokkal. Megvizsgálják, hogy adott kormányzat céljai nem ellentétesek-e a többi tagállam növekedéshez, foglalkoztatáshoz, környezetvédelemhez, valamint K+F-hez kapcsolódó közös érdekeivel.

Fontos szempont, hogy a támogatás piaci hibát kíván-e orvosolni. Például a piac nem biztos, hogy meg tudja magától oldani a kisméretű vállalkozások kockázati tőkéhez jutását, mivel a magas tranzakciós költségek nem állnak arányban az adott befektetésből származó haszonnal. Ugyanígy nem okoz versenyproblémát a távoli régiókban szélessávú kommunikációs hálózat kiépítése sem. A kutatás-fejlesztési költségek egy részét fedező támogatásokat is engedélyezi a Bizottság, különösen, ha a profit csak hosszú távon tűnik realizálhatónak.

A Bizottság megvizsgálja, hogy a támogatás alkalmas-e e célok elérésére, kellően ösztönzően hat-e a kedvezményezett cégekre. Ellenőrzik azt is, hogy a támogatás arányos legyen: nem lehet-e ugyanazon vállalati magatartás változást kisebb támogatással is elérni?

Almunia hangsúlyozta, hogy szerencsére nem kell minden egyes támogatási tervet egyenként engedélyezni Brüsszelben. Az utóbbi évek reformjainak köszönhetően a támogatások nagy része csoportmentesség alá esik, vagy egy már engedélyezett támogatási program részeként nyújtják. A támogatások csak egy kis részét vetik alapos közgazdasági vizsgálat alá. A jövőben is nagyon fontosnak tartja, hogy a vállalatokra és tagállamokra minél kisebb adminisztratív teher nehezedjen.

Az EU támogatásokat ellenőrző rendszere különösen jól vizsgázott a gazdasági válság során. A rugalmas bizottsági eljárási szabályok lehetővé tették a gyors állami megmentő intézkedéseket, ugyanakkor ügyeltek arra, hogy egységes szemlélet mentén nyújthassanak csak segítséget a bankoknak és más piaci szereplőknek. Ily módon volt elkerülhető az öngyilkos támogatási verseny spirál beindulása. A Bizottság megkövetelte, hogy bizony alapelveknek feleljenek meg az állami intézkedések. A tagállami programokban való diszkriminációmentes részesedés, a szükséges mértékre korlátozódó támogatás, bizonyos esetekben pedig a vállalkozás átszervezése.

A biztos beszédjének fontos üzenete volt, hogy hatékony támogatás ellenőrzésre nem csak az Európai Unió szintjén van szükség és lehetőség. Az Európai Unióhoz csatlakozásra várakozó országoktól megkövetelték, hogy ezzel egyenértékű nemzeti szabályozást dolgozzanak

ki. Horvátországban például a versenyhatóság látja el a támogatások versenypolitikai ellenőrzésének feladatát. Saját országára hivatkozva Almunia megemlítette, hogy Spanyolországban is véleményezi a versenyhivatal a kormányzati és helyi támogatásokat. Példaként sorolta fel még Oroszországot és Mexikót is.